

Ørnulf Hodne 2017. *Påskefeiring i Norge. Kirke, folketro og folkelige skikker*. Oslo, Novus forlag, 246 s. Illustrert.

Anmeldt av Ane Ohrvik

Påskefeiring i Norge er Ørnulf Hodnes foreløpig siste bok i en lang rekke av bøker om norske høytider og tradisjoner. Dåp, konfirmasjon, bryllup og gravferd i tillegg til jul og nettopp påske er alle høytider som er detaljert beskrevet og behandlet av Hodne gjennom en rekke populariserte verker. Når vi også legger til alle temabøkene han har skrevet om livsfaser (barndom, ungdom, voksen), friluftsliv, folkeskolen, norsk fortellingstradisjon, folkeminneinnsamlere, magi, trolldom og folketro i tillegg til mye annet, blir listen over publikasjoner imponerende lang. Nettopp dette gjør Ørnulf Hodne til den ubestridte ener som populærformidler av norsk kulturhistorie. Om vi også legger til hans vitenskapelige publikasjoner som langt på vei følger tematikkene nevnt ovenfor gjenspeiler disse et langt og interessant faglig forfatterskap innenfor folkloristikkens empiriske kjerneområder.

Fjorårets påskebok er en nyutgivelse av boken *Påske. Tradisjoner omkring en høytid* som kom ut første gang i 1988. Den

oppdaterte nyutgivelsen teller 246 sider mot den eldre utgavens 167 sider, men hovedstrukturen fra den første utgivelsen er videreført i den nye. Hodne presenterer først den kirkehistoriske og kulturhistoriske bakgrunnen for påskefeiringen i Norge. Deretter følger kapitlene kronologien i den kirkelige og folkelige feiringen av påsken; fastetiden og fasteskikkene, den stille uken med palmesøndag, skjærtorsdag, langfredag, påskeaften og første-, andre-, og tredje påskedag. De tre siste hovedkapitlene omhandler henholdsvis «Værtegn», «Påsken i våre dager» og avslutter med «Fjellpåske». Bortsett fra noen enkeltstående tematiske tillegg i form av underkapitler er både innhold og struktur i de to bøkene lik. Størst revidering har nok de to siste kapitlene gjennomgått der nye temaer som mangfold og internasjonalisering og kirkelig omsorgsarbeid knyttet til påskeferien har fått plass. Videre har påskeferiens typiske fjellutflukter også fått mer plass, belyst både fra et kirkelig perspektiv med fjellkirkenes aktiviteter i høytiden, og et folkelig der særlig skisportens plass i påsken står sentralt.

Det vekslende perspektivet mellom påsken som kirkelig høytid og folkelig feiring følger som en ledetråd gjennom hele boken. Dette kombineres med et annet klassisk folkloristisk perspektiv på tradisjon og skikker som forskningsobjekt, nemlig endring og kontinuitet. Med en tidshorisont som strekker seg fra norrøn tid til i dag tydeliggjøres både de store forskjellene i påskefeiringen mellom de ulike tidsepokene, men også hvilke kirkelige og folkelige elementer som har vært mer stabile. Hodne skriver selv innledningsvis at han har ønsket «å vise at påskefeiringen her i landet er en levende dokumentasjon av vårt folks «indre historie» gjennom flere hundre år, og at den er mer preget av vekst og kontinuitet enn brudd og oppløsning.» Veksten og kontinuiteten finner Hodne i særlig grad i kirken og i

forkynnelsen av påskebudskapet. Hodnes lange tidshorisonntil tross, der eksemplene er som rikest og mest utførlige i boken, er der tradisjoner og skikker fra 1800-, og 1900-tallet beskrives. Dette må vel også sies å være Hodnes kjerneperiode, og det er også fra denne perioden det finnes flest skriftlige kilder. Beretninger fra de mange folkeminneinnsamlerne fra disse århundrene, som ble trykket jevnt og trutt i Norsk Folkminnelags skrifter fra 1920, danner det empiriske grunnlaget fra denne perioden og dette materialet er jo både variert, geografisk spredt og til dels detaljert. Av samme grunn som denne periodens skriftlige kilder danner en grundig ramme for en beskrivelse av påskefeiringen er dagens påsken mindre belagt. Kildegrunnlaget er her noe tynnere og hadde tjent på et supplerende (muntlig) materiale om nyskapt påskeskikker, for eksempel påskehareskikken, særlig tilrettelagt for barn i dagens påskefeiring. Påskeharen er en eventyrlig figur med et eget sett av fortellinger som besøker de fleste barnehagebarn i Norge, og knyttes gjerne til en jakt på gjemte egg. Disse anmerkningene til tross, Hodnes bok er en god og instruktiv innføring i den norske påskefeiringens kulturhistorie.

Dette fører meg videre til siste punkt, nemlig hvem denne boken er skrevet for. Hodne selv er ikke eksplisitt på dette når han beskriver formålet sitt som er å «fornye kunnskapen om hva påskefeiringen har betydd – og fortsatt betyr – for folk flest her i landet både som kristen høytid og en rikholdig folkelig festperiode». Boken retter seg inn mot et generelt interessert allment publikum. Man kan lese den som en sammenhengende kulturhistorie, eller bruke den som «oppslagsverk» (til det sistnevnte hadde et stikkordsregister vært nyttig). Og nettopp slik har de mange titalls bøkene han tidligere har skrevet også blitt brukt: som kulturhistoriske gavepakker til historie-

interesserte nordmenn og som oppslagsverk for kulturhistorikerne som må besvare journalistiske påskespørsmål spesielt og «hva folk gjorde før i tida» generelt. Til det formålet kan Hodnes bøker være gode å ha!